

Ellex[®]
Valiunas

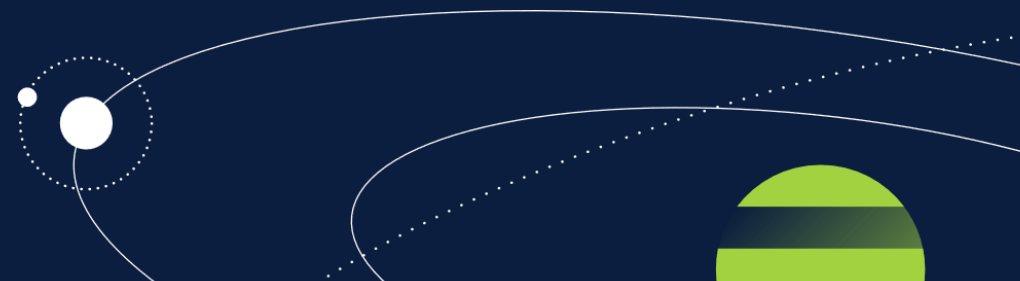
| 30 years

Viešųjų pirkimų naujienlaiškis

2023 m. sausio 23 d. – vasario 5 d.
4-5 metų savaitės

Turinys

1. Naujienlaiškio komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Komentaras

Sausio mėnuo buvo aktyvus tiek viešosioms institucijoms, tiek ir teismams. Todėl šiame naujienlaiškyje apžvelgiame metų pradžios Viešųjų pirkimų tarnybos skelbiamas naujienas bei keturias teismų nutartis.

Teismų praktikoje turime vieną įdomią ir labai reikšmingą IT pirkimo bylą. Ginčas truko beveik trejus metus ir tik antrą kartą papuolęs į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, galiausiai buvo išspręstas. Situacija absoliučiai unikali, kurioje buvo sprendžiama vadinamoji „*vendor lock-in*“ problema. Tai yra tokia situacija, kai PO įvykdžius vieną pirkimą, visi kiti paskesni pirkimai, gali būti vykdomi tik iš to paties tiekėjo, kuris jau anksčiau teikė paslaugas PO.

Byloje kasacinis teismas išaiškino, jog PO nepagrįstai reikalavo tiekėjų patiemis pasirinkti reikalingomis aplikacijų programavimo sąsajomis (kurias tiekėjai galėjo gauti tik iš savo konkurento) ir siunčia aiškią žinutę, jog PO dėl savo neapdairumo ar klaidų, padarytų ankstesniuose pirkimuose, negali neigiamų pasekmių perkelti visiems tiekėjams.

Linkime naudingo skaitymo!

Šarūnas Neniškis

„Ellex Valiūnas“ Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos ekspertas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

1. VPT direktoriaus **įsakymas** dėl Perkančiųjų organizacijų prašymų dėl Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimų pateikimo ir nagrinėjimo taisyklių patvirtinimo

Nuo 2023-02-01 įsigaliojo VPT direktoriaus 2023-02-31 įsakymas Nr. **1S-13**, kuriuo tvirtinta nauja Perkančiųjų organizacijų prašymų dėl Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimų pateikimo ir nagrinėjimo taisyklių redakcija. Taisyklės nustato perkančiųjų organizacijų prašymų vykdyti tarptautinės vertės pirkimą neskelbiamų derybų būdu nagrinėjimo tvarką, kai tokią galimybę numato VPĮ ir PĮ.

2. VPT direktoriaus **įsakymas** dėl Pirkimų specialisto žinių patikrinimo atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Nuo 2023-02-04 įsigaliojo VPT direktoriaus 2023-02-03 įsakymas Nr. **1S-19**, kuriuo keičiamos Pirkimų specialisto žinių patikrinimo atlikimo tvarkos aprašas. Aprašo pakeitimai iš esmės susiję su dalyvių sąžiningumo žinių patikrinimo užtikrinimu.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT:** [atkreipia](#) dėmesį, kad pirkimų vykdytojai, norintys pirkimo dokumentuose nustatyti reikalavimą, kad produktas turi atitikti I tipo ekologinio ženklo reikalavimus, prieš tai turėtų atlikti rinkos tyrimą ir įsitikinti, kad tokių prekių yra rinkoje.
2. **VPT:** [dalinasi](#) informacija apie žaliųjų reikalavimų žymėjimą skelbimuose. Papildomai VPT rekomenduoja perkantiems subjektams jau techninėje specifikacijoje (jei ji rengiama) ir / arba sutarties vykdymo sąlygose nurodyti, kad vykdomas žaliasis pirkimas.
3. **VPT:** [praneša](#), kad šių metų šių metų I-II ketvirtį vykdys prevencinę pirkimų priežiūrą tiltų, viadukų statybos darbų, greitkelių, kelių tiesimo, kelio darbų pirkimuose ir medicinos priemonių, priskiriamų brangioms sveikatos priežiūros technologijoms, pirkimuose.
4. **VPT:** [praneša](#), kad atnaujino ir nauja redakcija išdėstė „Statybos darbų pirkimų gaires“ ir „Projektavimo paslaugų pirkimų gaires“. Naudojantis šiomis metodinėmis priemonėmis pirkimo vykdytojams bus aiškiau, paprasčiau ir lengviau parengti pirkimo dokumentus, tinkamai nustatyti kvalifikacijos reikalavimus, ekonominio naudingumo vertinimo kriterijus. Su gairėmis susipažinti galite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas: tiekėjams negali būti perkeliama dėl PO neapdairumo kilusios neigiamos pasekmės (UAB „Dekbera“ v Bendrasis pagalbos centras; Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, 2023-02-02)*

Byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT) išnagrinėjo ginčą dėl Bendrojo pagalbos centro informacinės sistemos pirkimo sąlygų teisėtumo. Ieškovė tiekėja kasaciniu skundu ginčijo dviejų pirkimo sąlygų teisėtumą.

Pirma, LAT pasisakė dėl pirkimo sąlygos, nustatančios reikalavimą tiekėjui turėti patirties diegiant informacinę sistemą su GGSM/UMTS (2G/3G) funkcionalumu. Kasacinis teismas pabrėžė, kad nors įstatymu PO yra suteikta tam tikra sprendimo laisvė ir teisė siekiant įsitikinti tiekėjo kvalifikacija taikyti vieną ar kitą kriterijų, vis dėlto ši pasirinkimo laisvė yra ribojama bendrųjų viešųjų pirkimų principų. LAT pabrėžė, kad bet koks specifinių reikalavimų tiekėjų kvalifikacijai įtvirtinimas *savaime* siaurina potencialių pirkimo dalyvių ratą ir taip riboja konkurenciją. Teismas pabrėžė, kad konkurencijos ribojimas gali būti pateisinamas, jeigu yra objektyviai pagrįstas, tačiau vien pirkimo objekto išskirtinumas ir poreikis tenkinti viešąjį interesą nesuteikia teisės PO nustatyti itin specifinius kvalifikacijos reikalavimus.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad teismo ekspertai nustatė, jog tiekėjo programuotojas, kuris diegs informacinę sistemą, yra kvalifikuotas įdiegti ir GSM/UMTS funkcionalumą. Kitaip tariant, programuotojui gebančiam programuoti atitinkama programavimo kalba, nėra svarbu, kokį funkcionalumą diegti. Atitinkamai LAT konstatavo, kad pirkimo sąlyga, reikalaujanti turėti specifinės patirties integruojant būtent GSM/UMTS funkcionalumą, neatitinka proporcingumo reikalavimo, todėl yra neteisėta ir naikintina.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, LAT pasisakė dėl pirkimo sąlygos, nustatančios, jog tiekėjas yra atsakingas už prieigos prie gamintojos „Motorola Solutions“ DIMETRA radijo ryšio tinklo aplikacijų programavimo sąsajų (API) gavimą. Šia pirkimo sąlyga PO nustatė reikalavimą tiekėjui pateikti ne tik pirkimo objektą (kuriamą informacinę sistemą), bet ir kitos programinės įrangos (kurią PO turi įsigijusi ir šiuo metu naudoja) komponentą – API sąsajas.

Tuo tarpu aptariamos sąsajos, paprastai tariant, yra programinės įrangos sąveikos su kitomis sistemomis instrukcija, kuri bus reikalinga integruojant naują sistemą (ginčo pirkimo objektą) su šiuo metu PO jau turima programine įranga. Visgi, PO šių API sąsajų tiekėjams nesuteikė ir laikėsi pozicijos, jog šias sąsajas tiekėjai turi gauti tiesiogiai iš programinės įrangos gamintojo.

Kasacinis teismas konstatavo, kad šiuo atveju susidarė tokia situacija, kai pasiūlymo tinkamumo vertinimas priklauso ne nuo atitikties objektyviems kriterijams įvykdymo, bet nuo subjektyvaus trečiojo asmens (gamintojo) vertinimo, o tai pažeidžia viešųjų pirkimų skaidrumo ir lygiateisiškumo principus ir nepagrįstai riboja tiekėjų konkurenciją, kadangi pirkime gali dalyvauti tik tiekėjai, gavę prieigą prie trečiojo asmens programinės įrangos komponento. Kitaip tariant, LAT nustatė, kad šiuo atveju pirkime reikalavimus *de facto* kėlė ne PO, o privatus subjektas – šiuo metu PO jau turimos ir naudojamos įrangos gamintojas. Šis privatus subjektas iš esmės galėjo atsisakyti suteikti reikiamų API prieigą potencialiems tiekėjams remdamasis ne kokiais nors kvalifikaciniais, objektyviais reikalavimais, o išimtinai savo subjektyviu vertinimu.

TEISMŲ PRAKTIKA

Trečia, pasisakydamas dėl reikalavimo tiekėjams patiems užsitikrinti API sąsajų prieigą, LAT taip pat pripažino, kad PO negali tiekėjams perkelti tokios pareigos, o jau turimos ir naudojamos programinės įrangos sąsajas įsigyti ir suteikti tiekėjams privalo pati PO.

Kaip nurodė LAT, net jeigu dėl kokių nors priežasčių (savo neapdairumo, siekio išvengti administracinės naštos ar dar kitų priežasčių) valstybės institucija šia galimybe (t. y. užsitikrinti reikalingas API sąsajas ir jų dokumentaciją) nepasinaudojo, neigiami padariniai (papildomos išlaidos API prieigoms gauti (taigi ir išaugusi Pirkimo kaina), konkurencijos ribojimas) tokias prieigas suteikiant tik gamintojos „Motorola Solutions“ pasirinktiems subjektams, šiai neturint jokios atsakomybės dėl atsisakymo suteikti prieigas, negali būti perkelti potencialiems naujo viešojo pirkimo dalyviams.

Ši teismų praktika rodo aiškią žinutę – **PO negali dėl savo neapdairumo ar ankstesniuose pirkimuose padarytų klaidų kilusių neigiamų pasekmių perkelti tiekėjams**. Todėl, pavyzdžiui, jau programinės įrangos įsigijimo metu PO privalo įsivertinti visas jai ateityje reikalingas sąsajas, dokumentacijas, kitus aspektus, kuriuos atskleisti ateityje jai gali prireikti kitam tiekėjui, pavyzdžiui, įsigyjant jau naudojamos įrangos atnaujinimo paslaugas ar siekiant įsigyti kitas sistemas, kurios turėtų sąveikauti su jau PO turima įranga.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį skaitykite [čia](#).

** Ellex šioje byloje atstovavo ieškovę. Tai gali turėti įtakos apžvalgos objektyvumui.*

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: pasiūlymų tikslinimas (UAB „iTree Lietuva“ v. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, 2023-01-26)

Atsakovė PO vykdė viešąjį pirkimą žemės ūkio paramos administravimo informacinės sistemos modernizavimo ir diegimo paslaugoms įsigyti. Atsakovei PO nustačius pasiūlymų eilę ir pirkimo laimėtoju pripažinus trečiąjį asmenį, ieškovė tiekėja pateikė pretenziją, kurioje nurodė, kad pirkimą laimėjęs tiekėjas neatitiko pirkimo sąlygose įtvirtinto profesinės patirties reikalavimo – pagrįsti kvalifikaciją pateikiant duomenis apie tam tikros vertės sutarties įvykdymo faktą. Pirkimą laimėjęs tiekėjas atitiktį kvalifikaciniam reikalavimui grindė sutartimi, kurią įvykdė ne vienas, o jungtinės partnerystės pagrindais. PO atliko pakartotinį pasiūlymų vertinimą ir nustatė, kad tiekėjo pateikti kvalifikaciniai dokumentai nepatvirtino jo atitikties profesinės patirties reikalavimui. PO net tris kartus kreipėsi į tiekėją prašydama pateikti įrodymus dėl atitikimo kvalifikacijai. Galiausiai PO trečiąjį asmenį pakartotinai pripažino pirkimo laimėtoju. Ieškovė ginčijo PO sprendimą ir įrodinėjo, kad PO nukrypo nuo naujausios LAT praktikos išaiškinimų dėl tiekėjų pasiūlymų tikslinimų.

Pirma, Teismas pabrėžė, kad kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, jog nepriklausomai nuo to, kiek ir kokius, kokio turinio ir apimties dokumentus, pagrindžiančius tiekėjo kvalifikaciją, konkurso dalyvis pateikė, PO privalo pareikalauti dalyvio paaiškinti ar patikslinti duomenis apie kvalifikaciją, jei ji ketina atmesti tokio tiekėjo pasiūlymą kaip neatitinkantį pirkimo dokumentuose nustatytų minimalių kvalifikacijos reikalavimų arba tokį tiekėją pripažinti laimėtoju. PO iš esmės visuomet privalo iš dalyvių reikalauti patikslinti (paaiškinti) jų kvalifikaciją pagrindžiančius duomenis, jei iš dokumentų, pateiktų su pasiūlymu, negalima spręsti dėl tiekėjo kvalifikacijos atitikties nustatytiems reikalavimams

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas nurodė, kad pagal vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principus ir paisant skaidrumo pareigos, vykstant viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūrai, be tam tikrų išimčių, iš esmės draudžiamos bet kokios PO ir tiekėjo derybos, o tai reiškia, kad pateikus pasiūlymą jo iš principo negalima keisti, nesvarbu, ar tai būtų daroma PO, ar tiekėjo iniciatyva. Tačiau ši taisyklė nedraudžia tiekėjams išimtiniais atvejais taisyti ar pildyti atskirus pasiūlymo duomenis dėl to, kad akivaizdžiai būtinas paprastas jų paaiškinimas, arba siekiant ištaisyti akivaizdžias redakcinio pobūdžio klaidas.

Naujausioje LAT nutartyje dėl pasiūlymų tikslinimo išaiškinta, kad pasiūlymų tikslinimo ribojimai priklauso nuo dviejų sąlygų koegzistavimo: (i) ar PO pirkimo sąlygose nėra nustačiusi, kad atitinkamo dokumento ar informacijos nepateikimas lemia tiekėjo pasiūlymo atmetimą; (ii) kai pirmoji sąlyga nenustatyta – ar pasiūlymo trūkumo šalinimas, taisant ar pildant pasiūlymą (naujų duomenų pateikimas ar nurodytos informacijos pakeitimas), atsižvelgiant į įvairias konkretaus atvejo aplinkybes, nelemia *de jure* (teisiškai) naujo pasiūlymo pateikimo.

Trečia, nurodytų išaiškinimų kontekste Teismas vertino byloje susiklosčiusią faktinę situaciją. Teismas konstatavo, kad iš dalies patenkinusi tiekėjos pretenziją ir nusprendusi iš naujo vertinti trečiojo asmens pasiūlymą, PO turėjo pasiūlymą atmesti, o ne pakartotinai kreiptis į tiekėją su prašymu pagrįsti atitikimą aptariamam kvalifikaciniam reikalavimui. Teismas nurodė, kad nors pirkimo sąlygose nebuvo nustatyta, kad kvalifikacinio dokumento nepateikimas lemtų viso pasiūlymo atmetimą, tačiau PO įvykdžius pareigą kreiptis į tiekėją dėl paaiškinimų pateikimo ir nustačius, kad tiekėja neįrodė atitikimo pirkimo sąlygų reikalavimui, nebelieka teisėto pagrindo pakartotinai kreiptis į tiekėją dėl pasiūlymo patikslinimo.

TEISMŲ PRAKTIKA

Ketvirta, Teismas pasisakė dėl trečiojo asmens melagingos informacijos pateikimo kaip pagrindo pašalinti jį iš pirkimo procedūrų. Teismas nurodė kasacinio teismo praktikoje suformuluotą taisyklę, pagal kurią informacija pripažintina melaginga nustačius du elementus: (i) objektyvųjį (neatitiktis tiesai, kuri yra daugiau faktinio, o ne teisinio pobūdžio) ir (ii) subjektyvųjį (informacijos teikėjas suvokia ar turi suvokti, kad ji neatitinka realybės ir turi tikslą suklaidinti jos adresatą).

Teismas sprendė, kad šiuo konkrečiu atveju egzistavo abu elementai: (i) trečiasis asmuo pateikė faktiškai neteisingą informaciją, nutylėdamas aplinkybę, kad sutartį, neva pagrindžiančią jo kvalifikaciją, įvykdė ne vien savo pajėgumais; (ii) kvalifikacinio reikalavimo sąlyga yra aiški, o trečiasis asmuo neįrodė, kad jam buvo neaiškus šios sąlygos turinys, t. y. kad jis nesuprato, jog turi nurodyti būtent savo atliktos sutarties dalies vertę. Teismas pabrėžė, kad viešojo pirkimo reikalavimai nėra savitiksliai, jie nustatomi siekiant įsitikinti tiekėjo, kuris faktiškai vykdys sutartį pajėgumais, galimybėmis tinkamai įvykdyti sutartį. Jei reikalavimas dėl atitinkamos įvykdytos sutarties sumos būtų nustatytas nepriklausomai nuo to, kas realiai vykdė tą sutartį, jis reikalavimas taptų beprasmiškas, nes nebūtų patikrinta tiekėjo, kuris vykdys viešojo pirkimo sutartį, profesinė patirtis. Tiekėjui, kaip nuolatiniam viešųjų pirkimų dalyviui turėjo (galėjo) būti žinomas tokios nuostatos turinys.

Apeliacinio teismo sprendimą skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: skaidrumo principo pažeidimas (UAB „SORMEDICA“ v. BĮ Nacionalinis vėžio institutas, 2023-01-26)

leškovė tiekėja ginčijo PO sprendimą atmesti tiekėjos pasiūlymą viešajame pirkime „4 rankų chirurginio roboto pirkimas.“ PO tiekėjos pasiūlymą atmetė kaip neatitinkantį techninės specifikacijos reikalavimo, kad chirurginio roboto sistema „turi tikti“ PO nurodytoms operacinėms. Tiekėja PO pateikė pretenziją, kurioje nurodė, kad PO sprendimas nėra motyvuotas ir PO neįgyvendino pareigos kreiptis į tiekėją prašant patikslinti / paaiškinti pasiūlymą. Atsakydama į pretenziją PO tiekėjai pateikė operacinės išdėstymo schemą ir paprašė tiekėjos pagrįsti, kad tiekėjos siūloma įranga telpa su kitais operacinėje esančiais baldais. Tiekėjai pateikus reikalaujamus paaiškinimus bei chirurginio roboto išdėstymo operacinėje schemą, PO vis vien atmetė pretenziją. PO nurodė, kad nors siūloma įranga faktiškai telpa į operacinės patalpas, tačiau sklandus darbas išnaudojant visas siūlomo prietaiso galimybes ir funkcijas negalimas. Tiekėja šį sprendimą apskundė teismui.

Pirmosios instancijos teismas leškovės reikalavimą tenkino ir skundžiamą PO sprendimą panaikino. Tačiau pirmos instancijos teismas sprendimo motyvuojamoje dalyje pažymėjo, kad pats techninės specifikacijos reikalavimas, dėl kurio taikymo kilo ginčas, yra neapibrėžtas, neaiškus, pagal jį pasiūlymai gali būti subjektyviai nevienodai vertinami, todėl pirkimo procedūros negali būti atnaujintos.

Būtent dėl pastarųjų pirmos instancijos teismo sprendimo motyvų panaikinimo leškovė pateikė apeliacinį skundą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Pirma, Apeliacinis teismas pabrėžė, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje išaiškinta, jog papildoma informacija apie konkurso specifikacijas ir papildomus dokumentus galima paaiškinti kai kuriuos dalykus ar suteikti tam tikrą informaciją, tačiau ja negalima pakeisti, nors tai ir būtų ištaisymai, pagrindinių (esminių) pirkimo sąlygų, tarp kurių yra techninės specifikacijos ir sutarčių sudarymo kriterijai, apimties. PO leidžiama atlikti tam tikrus pirkimo sąlygų patikslinimus su sąlyga, kad PO laikosi nediskriminavimo ir vienodo požiūrio principų, taip pat skaidrumo pareigos. Remiantis LAT praktika, patikslinimais nelaikomi tokie PO paaiškinimai, kuriais iš esmės keičiamas pirkimo sąlygų turinys, dėl ko keičiasi arba prieš paaiškinimą galėjo būti kitokia tiekėjų ir dalyvių padėtis ir galimybės konkuruoti viešojo pirkimo konkurse.

Teismas, įvertinęs PO pateiktas pirmines ir patikslintas operacinės schemas bei pirkimo sąlygų paaiškinimus, konstatavo, kad pirkimo sąlygose įtvirtintas reikalavimas, jog robotinės chirurgijos sistema turi tiktai PO operacinėms, per daug abstraktus ir tinkamai neapibrėžia pirkimo objekto. Atitinkamai, LAPT konstatavo, kad PO atliktas vėlesnis pirkimo sąlygos tikslinimas, teikiant naujas, detalesnes operacinių schemas, po to, kai jau buvo pateikti tiekėjų pasiūlymai, pažeidė VPĮ 17 str. įtvirtintus imperatyvius viešųjų pirkimų principus.

Antra, byloje buvo susiklosčiusi faktinė situacija, kai PO atmetė visų tiekėjų pasiūlymus ir laikė, kad pirkimo procedūros yra pasibaigusios. Apeliacinis teismas konstatavo, kad atsižvelgiant į aplinkybę, kad PO, vykdydama pirkimo procedūras, pažeidė imperatyvius viešųjų pirkimų principus ir atitinkamos padėties negalima ištaisyti, pirkimo procedūros turėjo būti nutrauktos, o ne laikomos pasibaigusios. Nutraukus pirkimo procedūras nebeliko galimybės jas atnaujinti, todėl tiekėja nebegalėjo įrodinėti, kad jos pasiūlymas iš tiesų atitiko pirkimo sąlygas.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: viešųjų pirkimų ginčų ribos (UAB „Autokurtas“ v Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos, 2023-02-02)

Atsakovė PO vykdė sunkvežimių ir visureigių remonto paslaugų pirkimą. Ieškovė tiekėja ginčijo PO sprendimą pirkimo laimėtoju pripažinti trečiąjį asmenį. Tiekėja pretenzijoje teigė, kad trečiasis asmuo vykdo darbuotojų diskriminaciją lyties atžvilgiu mokant skirtingą darbo užmokestį bei pasiūlė neįprastai mažus paslaugų įkainius ir dideles nuolaidas detalėms. PO pretenziją atmetus, tiekėja pareiškė ieškinį teisme, tačiau rėmėsi dar viena aplinkybe, kurios nenurodė pretenzijoje – pirkimo sąlygų neteisėtumu.

Pirma, Apeliacinis teismas pabrėžė, kad pagal nuosekliai formuojamą kasacinio teismo praktiką, tiekėjams taikomas ribojimas ginčyti pirkimo sąlygas, o teismui – jas vertinti, jei pirkimo sąlygų teisėtumas kvestionuojamas bet kurioje vėlesnėje viešojo pirkimo stadijoje, o tiekėjai, sužinoję apie pirkimo sąlygas (pvz., pirkimo sąlygų viešas paskelbimas), jų neginčijo pasinaudodami išankstine ginčo ne teisme sprendimo tvarka. Tokiu atveju teismai gali vertinti, ar perkančioji organizacija tinkamai dalyviams pritaikė pirkimo sąlygas, bet ne tai, ar pirkimo sąlygos yra teisėtos.

Pirkimo sąlygų teisėtumą teismas galėtų vertinti tik konstatavęs viešojo intereso poreikį. Tam, kad teismas *ex officio* peržengtų ginčo ribas, pirkimo sąlygų neteisėtumas turi būti akivaizdus. Šiuo atveju, atlikęs preliminarią tiekėjos kritikuojamų pirkimo sąlygų analizę, Apeliacinis teismas nenustatė pagrindo konstatuoti pirkimo sąlygų neteisėtumą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, ieškovė byloje rėmėsi argumentu, kad pirkimą laimėjusio trečiojo asmens pasiūlymas neatitinka socialinės ir darbo teisės įpareigojimų dėl nediskriminavimo abiejų lyčių darbuotojams už vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį. Toks reikalavimas kyla iš VPĮ 17 str. 2 d. 2 p., kuriame nustatyta PO pareiga siekti, kad vykdant pirkimo sutartis būtų laikomasi aplinkos apsaugos, socialinės ir darbo teisės įpareigojimų, nustatytų ES ir nacionalinėje teisėje, kolektyvinėse sutartyse ir tarptautinėse konvencijose.

Apeliacinis teismas pabrėžė, kad PO pareiga detaliai patikrinti galbūt egzistuojančias diskriminacijos apraiškas (tiekėjo mokamą skirtingą darbo užmokestį skirtingų lyčių asmenims) kyla, kai VPĮ 17 str. 2 d. 2 p. reikalavimų pažeidimas yra pakankamai akivaizdus (pavyzdžiui, tiekėjui taikyta atsakomybė dėl naudojimosi nelegaliu darbu, darbo užmokesčio mokėjimu „vokeliuose“, mažamečių darbo jėga ar kitokiu neteisėtu būdu įgytu pranašumu prieš sąžiningus tiekėjus), nereikalaujantis išsamaus tyrimo. Taigi, nenustačius akivaizdaus tiekėjo pasiūlymo neatitikimo VPĮ 17 str. 2 d. 2 p. reikalavimams, PO neturi pareigos išsamiai tikrinti kiekvieno tiekėjo pasiūlymo šiuo aspektu. Šiuo atveju PO neturėjo pareigos tikrinti trečiojo asmens pasiūlymo atitikimo socialinės ir darbo teisės įpareigojimams, nes nebuvo aplinkybių, suponuojančių *akivaizdų* tiekėjo pasiūlymo neatitikimą nurodytiems reikalavimams.

Trečia, Apeliacinis teismas sprendė, ar PO turėjo kreiptis į trečiąjį asmenį dėl neįprastai mažos pasiūlymo kainos pagrindimo. Pirmos instancijos teismas nustatė, kad trečiojo asmens pasiūlymo kaina nepateko į neįprastai mažos kainos prezumpcijos ribas (skirtumas tarp trečiojo asmens pasiūlymo kainos ir visų neatmestų pasiūlymų aritmetinio vidurkio nėra didesnis nei 30 proc.). Tiekėja ginčijo, kad nepaisant to, PO turėjo pasinaudoti diskrecija kreiptis į trečiąjį asmenį dėl įkainių pagrindimo ir įsitikinti jo pajėgumu įgyvendinti pirkimo sutartis

TEISMŲ PRAKTIKA

Lietuvos apeliacinis teismas pabrėžė, kad viešuosiuose pirkimuose galimi nulinių ir minusinių kainų pasiūlymai, kurie patys savaime negali lemti viešųjų pirkimų principų ir konkurencijos pažeidimų, nes pasiūlytos kainos neįprastumas, be kita ko, grindžiamas tiekėjo, kaip viešojo pirkimo sutarties kontrahento, patikimumu. Pagal kasacinio teismo praktiką, tiekėjai gali savanoriškai už PO savo sąskaita prisiimti dalį viešojo pirkimo sutarties vykdymo sąnaudų. Teismo vertinimu, byloje nebuvo pakankamo pagrindo abejoti trečiojo asmens patikimumu ir galimybės tinkamai įvykdyti pirkimo sutartis, todėl ir PO neturėjo pagrindo abejoti, kad trečiasis asmuo įvykdys sutartimis prisiimtus įsipareigojimus bei kreiptis dėl pasiūlytų įkainių pagrindimo į trečiąjį asmenį.

Apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

